

Policy för mänskliga rättigheter som främjar jämlighet och jämställdhet

Typ av styrdokument	Policy
Beslutsinstans	Kommunfullmäktige
Fastställt	2018-06-25 § 108
Diarienummer	2017/319
Giltighetstid	2 år
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder och förvaltningar i kommunen
Dokumentansvarig	Kommunstrateg kvalitet och mångfald
Tidpunkt för aktualitetsprövning	Augusti 2020

Innehåll

Policy för mänskliga rättigheter som främjar jämställdhet och jämlikhet.....	3
Förord	3
Inledning.....	3
Syfte.....	3
Mål.....	4
Utgångspunkt i internationellt, nationellt och regionalt arbete	4
Struktur - ledning och styrning.....	4
Kultur - maktordningar, diskriminering och socioekonomisk status	5
Begränsningar	7
Mänskliga rättigheter.....	7
Jämställdhet	7
Jämlik, jämlikhet	7
Diskriminering.....	7
Bilaga.....	9

Policy för mänskliga rättigheter som främjar jämställdhet och jämlikhet

Förord

Falköpings kommun strävar efter att alla invånare ska bemötas och behandlas på ett likvärdigt sätt och få likvärdig tillgång till service och välfärdstjänster. Att göra jämlikt innebär att göra skillnad, det vill säga att erbjuda insatser till alla generellt, men också anpassa så att det motsvarar olika människors olika behov och förutsättningar. Att göra skillnad innebär att skapa förutsättningar för människor att påverka sina livsvillkor och få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Det finns indikationer på att skillnaderna mellan olika grupper i samhället ökar och att utbudet inte når alla på ett likvärdigt sätt. Det undergräver, i förlängningen, tilltron till demokratin och välfärdssystemet samt skapar negativa konsekvenser för såväl invånare som samhälle. Falköpings kommun ska, i arbetet med social hållbarhet, eftersträva social sammanhållning genom människors lika möjligheter att delta och bidra i samhället. Varje arbetsplats i Falköpings kommun ska präglas av mångfald, jämställdhet och tillgänglighet och ska erbjuda en jämställd samt likvärdig service. Välfärden och människors position i samhället och deras möjlighet till delaktighet har ett samband med hälsoklyftorna. Goda levnadsförhållanden och livsvillkor ses som viktiga förutsättningar för människors möjligheter till att leva det goda livet.

Inledning

En policy för mänskliga rättigheter som främjar jämställdhet och jämlikhet är en del i kommunens arbete mot visionen ”Det goda livet” och de övergripande målen. I Falköping värnas livskvalitetsfrågorna för att öka välbefinnandet och trivseln för Falköpingsborna, för att skapa det goda livet för våra invånare och för kommande generationer. Visionen bygger på allas lika värde och på samhällsaktiva invånare. Utifrån den övergripande visionen arbetar kommunen mot fyra övergripande mål:

1. Ett socialt hållbart Falköping
2. Ett attraktivare Falköping
3. Skapa förutsättningar för ett näringsliv som utvecklas
4. Kvalitén inom verksamheten ska öka

”Falköping ska vara en bra kommun att besöka, bo och verka i - nu och i framtiden. Kommunen som organisation är till för Falköpingsborna och strävar efter att alla ska behandlas rättvist och lika, våra relationer kännetecknas av öppenhet, respekt och ett gott bemötande, vi uppnår goda resultat genom effektivitet och samverkan.”

Syfte

Policyn anger de principer och förhållningssätt som ska präglade kommunens arbete med att respektera, skydda, uppfylla och bevaka hur de mänskliga rättigheterna efterlevs. Policyn syftar till att säkerställa utveckling genom ett systematiskt arbete inom ramen för den vanliga verksamheten. Kommunen ska också verka för att

bryta formella och informella strukturer som skapar normer och upprätthåller maktfördelning i samhället.

Mål

Falköpings kommun ska arbeta för ett inkluderande samhälle där alla ska kunna delta i samhällslivet på lika villkor. Falköpings kommun ska verka för att service och stöd ges utifrån invånarnas förutsättningar och behov.

Utgångspunkt i internationellt, nationellt och regionalt arbete

Arbetet med mänskliga rättigheter, jämställdhet och jämlikhet genomsyrar hela kommunens uppdrag och ska ta sin utgångspunkt i den kedja av lagar, överenskommelser och beslut som finns på internationell, nationell, regional och lokal nivå. Då forskning och styrning på området går mot att de mänskliga rättigheterna och alla diskrimineringsgrunderna ska inkluderas i kommunens förebyggande och främjande arbete samt ska systematiseras behöver kommunen ställa om. Området är väl reglerat och kommunen har åtagit sig att arbeta efter folkhälsoavtalet, den europeiska deklARATIONEN CEMR och avsiktsförklaringen Jämställt Västra Götaland vilket innebär att en mer omfattande beskrivning av policyns utgångspunkter finns i en bilaga.

Struktur - ledning och styrning

Policyns intentioner behöver arbetas in i kommunens flerårsplan och verksamhetsplaner för att skapa systematik. Det innebär att i kommunens olika processer alltifrån planering och budgetering, organisering och beslutsfattande till utvärdering ska ett främjande av mänskliga rättigheter, lika rättigheter och möjligheter införlivas. Arbetet ska ske på alla nivåer och i alla steg av processen av de aktörer som deltar i beslutsfattandet. Genom en styrkedja ska övergripande politiska beslut bindas samman med åtgärder i vardagen i alla sammanhang där invånare tar del av service och välfärdstjänster.

Det är genom kommunens styrning som ett socialt hållbart Falköping kan säkerställas och ett systematiskt arbete krävs för att kunna kvalitetssäkra mänskliga rättigheter i syfte att nå jämställdhet och motverka diskriminering. Syftet med att styra och följa upp verksamheten är att alla verksamheter ska ta tillvara sina resurser och leverera tjänster av god kvalitet, i enlighet med kommunfullmäktiges vision och övergripande mål och genom det säkerställa att arbetet integreras i det ordinarie arbetet.

Det innebär att rättighetsbärare som särskilt berörs ska ges möjlighet att delta och påverka arbetet samt få insyn i organisationens arbetsprocesser och beslut.

Kommunen täcker i sitt uppdrag in stora delar av samhället och behöver därför i genomförandet av policyns intentioner utveckla det fortsatta arbetet tillsammans med berörda aktörer och utsatta grupper. Kommunen ska i samarbete med civilsamhället eftersträva ett lokalsamhälle där alla tar ett aktivt ansvar för de

mänskliga rättigheterna. Det innebär också att kommunen förväntar sig att samarbetsparter ska motverka diskriminering och kränkande behandling.

Ansvarsfördelning politisk organisation

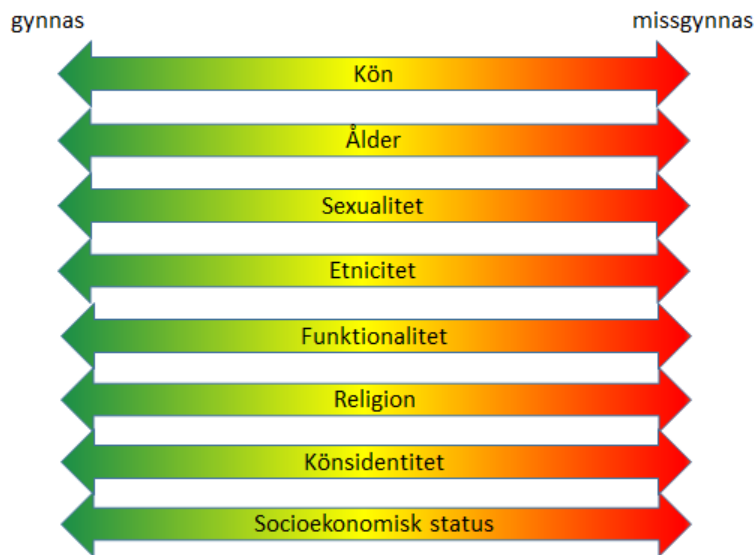
Kommunfullmäktige	Beslutar om policyn
Kommunstyrelsen	Uppsiktsplikt över att nämnder och styrelser följer policyn. Samordningsansvar för att arbetet med policyn bedrivs systematiskt.
Nämnder	Varje nämnd har ansvar för att arbeta utifrån policyn och vidta åtgärder samt rapportera resultatet av sitt arbete i årsredovisningen.

Kultur - maktordningar, diskriminering och socioekonomisk status

Utifrån policyn ska också arbete med kultur och förhållningssätt synliggöras och utvecklas. Flera maktordningar, som till exempel kön, etnicitet, religion, sexuell orientering, ålder, socioekonomisk bakgrund och funktionalitet, spelar in i bestämmandet av en individs identitet och dess livsvillkor. Dessa maktordningar är beroende av varandra och i ett jämställdhetsarbete behöver en medvetenhet finnas kring hur olika maktordningar är sammanflätade och samvarierar. Trots skillnader inom könen, finns det också strukturella mönster i samhället som ger kvinnor och män olika sociala positioner och skilda villkor. Dessa strukturella mönster finns även för de andra diskrimineringsgrunderna. Även socioekonomisk status och utbildningsbakgrund påverkar förutsättningarna att få de mänskliga rättigheterna tillgodosedda så förutom diskrimineringsgrunderna ingår också att beakta detta.

Genom bilden nedan kan effekt för vem/vilka som gynnas och missgynnas hanteras. Det innebär att planering och budgetering, organisering, beslutsfattande och utvärdering analyseras för att säkerställa likvärdig service, resurstilldelning och inflytande. Arbetet ska synliggöra hur våra offentliga resurser fördelas mellan olika grupper och hur resursfördelningen svarar mot människors behov och prioriteringar. I arbetet ingår också att reflektera över organisationens egna föreställningar. Detta för att inte riskera att omedvetet återskapa rådande maktstrukturer. Där ordinarie beslut fattas, där resurser fördelas och där normer skapas ska ojämlikhet och diskriminering beaktas.

Ett intersektionellt perspektiv som tar hänsyn till olika maktordningar är avgörande för att skapa en politik där lika värde beaktas och där diskriminering förebyggs. På samma sätt som det är viktigt att uppmärksamma skillnaderna mellan kvinnor och män som grupp för att upptäcka mönster och åtgärda skevheter, måste även de skillnader som finns inom olika diskrimineringsgrupper lyftas fram. Genom ett normkritiskt förhållningssätt kan medvetenheten om normer synliggöras och de maktskillnader som finns kan framträda. Att synliggöra möjliggör val att göra på nya sätt.

Arbetet ska genomföras och dokumenteras kontinuerligt i det systematiska uppföljningsarbete som bedrivs inom ramen för nämnden. Nämndernas arbete ska utgå från att:

- **Planera** och **genomföra** för att säkerställa arbetsprocesser och beslut som beaktar jämlikhetsperspektivet
- **Följa upp** och undersöka om det finns risker för ojämlikhet och diskriminering – hinder för lika rättigheter och möjligheter
- **Analysera** orsakerna till de risker och hinder som upptäcks
- **Åtgärda**, genomföra åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter, främja jämlikhet, jämställdhet och förebygga diskriminering

Begreppsdefinitioner

Mänskliga rättigheter

Arbetet för mänskliga rättigheter tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948. De rättigheter som inryms i förklaringen har senare förts in och vidareutvecklats i ett antal konventioner och tillsammans utgör de ett ramverk. De mänskliga rättigheterna gäller för alla och slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter. FN:s deklaration för mänskliga rättigheter innehåller en allmän förklaring som ska betraktas som en helhet och 30 artiklar som förklarar rättigheter för alla, oavsett i vilken del av världen individen befinner sig och vilken politik, religion eller kultur som är den dominerande.

Jämställdhet

Jämställdhet handlar om att individer oavsett kön ska ha samma möjligheter att forma samhället och sitt eget liv. Jämställdhetsområdet omfattar frågor som makt, inflytande, skyldigheter, ekonomi, hälsa, utbildning, arbete och fysisk integritet med mera.

Jämlikhet

Med jämlikhet menas att alla människor ska ha samma rättigheter och skyldigheter.

Normkritik

Är ett samlingsbegrepp för teorier och metoder förskjuter perspektivet från att fokusera på avvikare från normen till att synliggöra den norm som tas för given.

Diskriminering

Med diskriminering avses följande.

Direkt diskriminering: att någon missgynnas genom att behandlas sämre än hur någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering: att någon missgynnas genom tillämpningen av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att missgynna personer eller grupper av personer som har samband med ett eller flera av diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier: ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Diskrimineringsgrunden kön innefattar mäns och kvinnors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter och innebär att kön inte ska vara ett hinder för personlig utveckling.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsidentitet och könsuttryck menas individer som identifierar sig med annat kön än det biologiska. Hit hör individer som identifierar sig som transpersoner, transsexuella, intersexuella eller inte identifierar sig med något kön.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses i diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, hårfärg eller annat liknande förhållande.

Religion eller annan trosuppfattning

Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddhism, ateism eller agnosticism.

Funktionsvariationer

Med funktionsvariationer avses varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom som fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses vem eller vilken person som en individ är emotionellt och/eller sexuellt attraherad av.

Ålder

Med diskrimineringsgrunden ålder avses i diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering gäller såväl äldre som yngre.

Bilaga

Falköpings kommun tar sin utgångspunkt i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen där grundtesen är att ett inkluderande och jämställt samhälle där de mänskliga rättigheterna beaktas är ett starkt samhälle. Det bygger på att alla människor fungerar tillsammans, accepterar varandras olikheter, känner tillit och inte känner sig diskriminerade. I Västra Götalandsregionens policy för arbete med mänskliga rättigheter beskrivs att alla människor utan åtskillnad har samma rättigheter och att kommunen och det offentliga ansvarar för att respektera, skydda, uppfylla och bevaka arbetet med de mänskliga rättigheterna. Rättighetsarbetet innebär en förskjutning av makt och resurser för att stärka alla individers jämlika ställning mot ett mer jämlikt handlingsutrymme.

Jämställdhetsintegrering har sedan propositionen 1993/94:147 varit regeringens viktigaste strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering utgår från att jämställdhet skapas där beslut fattas, normer kommer till och där resurser fördelas. Jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som deltar i beslutsfattandet. Sveriges jämställdhetspolitik syftar dels till att motverka och förändra det system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan grupper på en samhällelig nivå, dels till att skapa förutsättningar för att ha samma makt och möjlighet att påverka sitt liv och sin livssituation. Grundtanken är att först när makt och inflytande delas i alla delar av samhället kan ett mer rättvist och demokratiskt samhälle nås. Genom att jämställdheten främjas bidrar den även till ekonomisk tillväxt. Varje politikområde och verksamhet har ett ansvar att verka för jämställdhet och ickediskriminering.

Diskrimineringslagen finns för att motverka diskriminering och på andra sätt främja allas lika rättigheter och möjligheter. Från och med 1 januari 2017 gäller nya bestämmelser om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen (2008:567). Ändringarna innebär att Falköpings kommuns arbete med åtgärder ska omfatta alla diskrimineringsgrunderna för arbetsliv och utbildning. Ett övergripande ramverk för arbetet med aktiva åtgärder anvisas. Det handlar om ett främjande och förebyggande arbete för att verka för lika rättigheter och möjligheter och motverka diskriminering på annat sätt oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Samtliga sju diskrimineringsgrunder ska inkluderas i det förebyggande och främjande arbetet. Det tidigare kravet på att ta fram en plan har ersatts med ett allmänt krav på att arbetet ska systematiseras och dokumenteras.

På nationell nivå finns det ett övergripande folkhälsopolitiskt mål som anknyter till alla människors lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Målet är ”att skapa jämlika förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Regeringen formulerade i sin regeringsförklaring år 2014 att de påverkbara hälsoklyftorna skall slutas inom en generation. Dessa hälsoklyftor har ett nära samband med den välfärd som samhället erbjuder eftersom goda livsvillkor och levnadsförhållanden är en förutsättning för en god hälsa.

Västra Götalandsregionen har sedan i början av 2000-talet drivit ett aktivt arbete för jämlikhet i hälsa. I det Folkhälsoavtal som finns mellan regionen och Falköpings kommun åtar sig kommunen att aktivt främja en god och jämlik hälsa i befolkningen. Kommunen ska skapa förutsättningar för varje invånare att nå en god hälsa och livskvalitet. Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen har tagit fram en länsövergripande jämställdhetsgaranti, Jämställt Västra Götaland 2014–2017, med en avsiktförklaring som kommunen skrivit under och förbundit sig att arbeta med. Falköpings kommun undertecknade också år 2007 den europeiska deklARATIONEN CEMR. Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå är ett verktyg för att integrera jämställdhetsperspektivet i politiskt beslutsfattande och praktisk verksamhet. Avsikten är att se till att diskrimineringslagstiftningen följs och att principer reglerade i internationella avtal omsätts i praktik på lokal och regional nivå. DeklARATIONEN innebär att kommunen förbundit sig att systematiskt integrera jämställdhetsperspektivet i alla verksamheter. Huvudsyftet med jämställdhetsintegreringen är att kvalitetssäkra verksamheter riktade till invånaren utifrån jämställdhet och icke diskriminerande. Det strategiska arbetet med jämställdhetsintegrering behöver utifrån dessa åtaganden belysas och aktivt lyftas in i kommunens övriga strategiska processer såsom kvalitetsarbete och budgetprocess. Vilket innebär att jämställdhet ska ses som en fråga om kvalitet i verksamheten.

Agenda 2030 är FN:s nya utvecklingsagenda som består av sjutton globala mål. Mål åtta handlar om att säkerställa att alla människor kan förverkliga sin potential i värdighet och jämlikhet och i en hälsosam miljö. I deklARATIONEN beskrivs hur en respekt för mänskliga rättigheter och den mänskliga värdigheten eftersträvas och där rättssäkerhet, rättvisa, jämlikhet och icke-diskriminering, med respekt för etnicitet, kulturell mångfald och med lika möjligheter medger ett fullt förverkligande av den mänskliga potentialen och som bidrar till delat välstånd. ”En rättvis, tolerant, öppen och socialt inkluderande värld i vilken behoven hos de mest utsatta möts.”

Utöver ovan nämnda styrdokument arbetar respektive nämnd efter den specifika styrning som finns på politikerområdet.